

Täysistunto

Keskiviikko 9.6.2021 klo 14.00—20.17

6. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2020

Kertomus K 19/2020 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2021 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2021 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Alanko-Kahiluoto, valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

19.02 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus perustuu viraston työn tuloksiin ja kattaa kaikki tarkastuslajit sekä viraston asiantuntijatoiminnan. Kertomukseen on koottu havaintoja useasta tarkastuksesta neljäksi teemaksi: ensinnäkin, ennusteiden epävarmuus on huomioitava julkisen talouden tasapainoa tavoiteltaessa; toiseksi, valtion taloudenhoitoa voidaan tukea yhtenäistämällä talousarviota; kolmanneksi, työllisyyden hoidossa tarvitaan täsmällistä tietoa keinojen vaikuttavuudesta; neljänneksi, investointeja on tarkasteltava niiden koko elinkaaren ajalta. Lisäksi kertomuksessa raportoidaan tarkastusviraston toiminnasta. Tarkastusvaliokunta on mietinnössään keskittynyt erityisesti työllisyyden edistämisen teemaan. Tämän lisäksi valiokunta nostaa esille tarkastusviraston tekemien tilintarkastusten perusteella annetut huomautukset ja talousennusteiden epävarmuuden.

Työllisyyden edistäminen on ollut viimeisimpien hallitusohjelmien keskeisimpiä tavoitteita. Pelkkä työllisyysaste ei kuitenkaan yksinään kerro työllisyyspolitiikan onnistumisesta. Työvoimapalveluissa on viime vuosina tehty useita eri uudistuksia ja kokeiluja. Digitaalisten palveluiden osuutta on kasvatettu. Sähköinen palvelu ei kuitenkaan aina korvaa henkilökohtaista palvelua. Tarkastusvirasto toteaa, että omatoiminen ja itsenäinen työnhaku ei onnistu kaikilta asiakkailta vaan osa asiakkaista tarvitsee henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta. Valiokunta yhtyy tarkastusviraston kantaan ja korostaa, että edelleen on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat henkilökohtaista palvelua työllistyäkseen.

Kuluvalla hallituskaudella ollaan toteuttamassa uudet työllisyyden kuntakokeilut. Tarkastusviraston mukaan työllisyyskokeilujen tulee perustua huolellisesti suunniteltuihin koeasetelmiin. Kokeilujen tuloksia tulee seurata systemaattisesti, ja niistä tulee tehdä laadukkaita ja vertailukelpoisia vaikutusarviointoja. Lisäksi tulee varmistaa, että arviointien tuloksia käytetään toimenpiteitä kehitettäessä. Valiokunta yhtyy tarkastusviraston näkemykseen, että työllisyyden hoidossa tarvitaan täsmällistä tietoa keinojen vaikuttavuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

Valiokunta toteaa, että työllisyyspolitiikassa tulee parantaa tietopohjaa ja varmistaa, että politiikkatoimet toteutetaan niin, että niiden vaikutusten arviointi on jälkikäteen mahdollista. Valiokunta toteaa lisäksi, että olemassa olevan tiedon käyttö politiikkatoimien suunnittelussa on puutteellista ja päätösten tulee perustua tietoon silloin, kun sitä on saatavilla.

Osin syynä siihen, että tehokkaimpien työllisyyspalveluiden lisäksi tarjotaan myös vähemmän tehokkaita, on se, että palveluilla on muitakin tavoitteita kuin suora työllistyminen. Kaikkien työnhakija-asiakkaiden kohdalla nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei ole realistinen tavoite. Tarkastusviraston mukaan työllisyysvaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös yksilö. Tilapäinenkin työ voi tukea hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Tarkastusvaliokunta yhtyy tarkastusviraston kantaan ja toteaa, että palveluilla voi olla myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi paremman elämänhallinnan muodossa silloinkin, kun palvelut eivät suoraan auta työllistymään. Valiokunnan käsitys on, että työllisyyden hoidossa tarvitaan tarkempaa tietoa toimien vaikuttavuudesta. Tietopohjaa tulee parantaa ja vaikutusten arvioinnin tapa ja toteutus ratkaista jo uusia työllisyystoimia suunniteltaessa. Myös olemassa olevaa tietoa tulee käyttää aiempaa paremmin politiikkatoimien suunnittelussa. Tarkastusvaliokunta onkin 29.4.2021 päättänyt teettää tutkimuksen aiheesta ”aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus”.

Tarkastusvirasto antoi 65 tilintarkastuskertomusta, joista 75 prosenttia oli niin sanotusti puhtaita, eli niiden kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksessä tai taloudenhoidon menettelyssä ei ollut havaittu puutteita. Tarkastusvirasto ottaa tilintarkastuskertomuksissaan kantaa kolmeen asiakokonaisuuteen: onko tilinpäätöksestä ja toiminnallisesta tehokkuudesta esitetty oikeat ja riittävät tiedot, onko sisäinen valvonta toimivaa, ja onko talousarviota noudatettu? Kahdeksan kirjanpitoyksikköä on saanut huomautuksen vuosittain vähintään viimeisen neljän vuoden ajan eli ulkoministeriö, Maahanmuuttovirasto, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, opetus- ja kulttuuriministeriö, Väylävirasto, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Ely-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

Valiokunta pitää myönteisenä, että viraston mukaan valtion taloutta on hoidettu pääosin säännösten mukaisesti. Huomautuksia saaneiden kirjanpitoyksiköiden määrä on edellisvuoden tasolla ja laskenut kahteen aiempaan vuoteen verrattuna. Tarkastusvaliokunta pitää aiemmin lausumansa mukaisesti eduskunnan näkökulmasta vakavimpana asiana määrärahan tai valtuuden ylitystä. Valiokunta korostaa tarkastusviraston seurantavastuuta havaitsemiensa epäkohtien ja virheiden korjaamiseksi. Valiokunta pitää myös ongelmallisena, että samat virastot saavat toistuvasti huomautuksia, ja ehdottaa harkittavaksi, miten tarkastusvirasto voisi tehostaa vaatimuksiaan, mikäli viraston johdolle asetettu ilmoitusvelvollisuus ei johda asiantilan korjaamiseen tai jos huomautettavaa löytyy vuosittain erilaisissa asioissa.

Väestön ikääntyminen ja sen seurauksena julkisen talouden kestävyysvaje on Suomessa edelleen yksi keskeisimpiä talous- ja finanssipolitiikan haasteita. Tämän vuoksi julkisen talouden kestävyyttä ja julkiseen talouteen pitkällä aikavälillä kohdistuvia riskejä koskevat arviot ovat tärkeitä linjattaessa talouspolitiikan suuntaa. Tarkastusvirasto on tehnyt tarkastukset sekä valtionvarainministeriön keskipitkän että pitkän aikavälin arvioista. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota näihin arvioihin liittyvään epävarmuuteen sekä valtiovarainministeriön raportoinnin läpinäkyvyyteen. Viraston mukaan valtiovarainministeriön laskelmat ovat laadukkaita ja korkealla asiantuntemuksella laadittuja. Arvioiden hyödyntämisessä talouspolitiikan suunnittelussa tulee kuitenkin huomioida tämääntyyppisten laskel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

mien sisältämä suuri epävarmuus. Pitkän aikavälin kestävyysarviointeihin sisältyvä epävarmuus on erityisen suurta, eikä niitä tulisi tarkastusviraston suositusten mukaan käyttää finanssipolitiikan mitoituksen lähtökohtana. Sen sijaan kestävyysarviot toimivat hyvänä lähtökohtana rakenteellisten uudistusten tarpeen määrittelyssä.

Talouspolitiikan arviointineuvosto toteaa viimeisimmässä, tammikuussa 2021 julkaisussa, raportissaan, että Suomi kärsii merkittävästä kestävyysongelmasta. Kestävyysarviointiin sisältyvä epävarmuus ei neuvoston mukaan ole syy olla ryhtymättä toimenpiteisiin. Järkevillä poliittisilla toimenpiteillä julkinen talous olisi kestävällä pohjalla silloinkin, kun sitä kohtaavat negatiiviset riskit realisoituvat.

Tarkastusvaliokunta on niin ikään viime vuosina useassa yhteydessä kiinnittänyt huomiota talousennusteisiin ja julkisen talouden kestävyyslaskelmiin liittyvään epävarmuuteen. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että valtiovarainministeriö on aloittanut keskipitkän ja pitkän aikavälin arvioiden kehittämistyön sekä jatkanut näihin laskelmiin liittyvien menetelmäkuvausten laatimista ja julkaisemista. Valiokunta myös toistaa aikaisemmat huomionsa siitä, että finanssipolitiikan mitoituksessa ja tavoitteen asettelussa käytettäviin laskelmiin liittyvä epävarmuus tulee aina selkeästi tuoda esiin sekä hallitukselle että eduskunnalle näihin laskelmiin nojaututtaessa.

Ja lopuksi: valiokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

19.10 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Nostan muutaman asian vielä omalta osaltani hyvän esittelyn jälkeen.

Ensinnäkin Valtiontalouden tarkastusviraston työstä: Virasto tekee tärkeää työtä, ja tämäkin kertomus sen osoittaa. On tärkeitä, että virasto on riippumaton ja saa itse päättää niistä tarkastuksen kohteista, joita se haluaa tarkastaa itsenäisesti. Kuten laki valtiontalouden tarkastusvirastosta sanoo, virasto on riippumaton, sitä ei ohjailla ulkopuolelta.

Tässä meidän mietinnössämme nostettiin näitä huomautuksia. Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja sanoi, kun ministeriöitä, virastoja ja muutamaa rahastoa tarkastettiin, niin suurin osa tarkastetuista sai puhtaat paperit, 75 prosenttia, mutta käänteisesti se tietysti tarkoittaa sitä, että tarkastetuista neljäsosan osalta oli havaittavissa puutteita. Ja ikävä puoli tässä on se, että kahdeksan kirjanpitoyksikköä on saanut huomautuksen vuosittain vähintään viimeisen neljän vuoden aikana.

No, mitä sille asialle voidaan tehdä? Toteamme täällä mietinnössä, että VTV:n mahdollisuudet rajautuvat siihen, että he voivat vaatia kirjanpitoyksiköiden johdolta ilmoitusta niistä toimenpiteistä, joihin asian osalta on ryhdytty, korjaavista toimenpiteistä. Nyt kun näitä on tullut vuosittain joillekin samoille yksiköille, vuosi vuoden perään, niin ilmeisesti se ei riitä, ja esitämme tässä mietinnössä, että olisi harkittava, miten tarkastusvirasto voisi tehostaa vaatimuksiaan, mikäli viraston johdolle asetettu ilmoitusvelvollisuus ei johda asiantilan korjaamiseen tai huomautettavaa löytyy vuosittain erilaisissa asioissa. En ole aivan varma, mutta tuli tässä äsken mieleen, että jos tällaista jatkuvaa huomautettavaa joidenkin osalta on, niin niiden osalta johdolle ei ainakaan niiltä vuosilta mitään tulospalkkioita sitten pidä jakaa, jos huomautuksia ei oteta vakavasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

Sitten poimin yhden kohdan täältä: ”Tarkastusviraston havaintojen mukaan valtiovarainministeriön laskelmat ovat laadukkaita ja korkealla asiantuntemuksella laadittuja.” Niitä kannattaa seurata — siitä on ollut tässäkin salissa keskustelua, että niihin voimme luottaa. Eli tämän mukaan voimme luottaa valtiovarainministeriön laskelmiin, ne on tehty hyvällä asiantuntemuksella.

No niin, [Puhemies: Kiitoksia!] tässä oikeastaan merkittävät huomiot. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

19.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valiokunnan puheenjohtajalle mietinnön hyvästä ja perusteellisesta esittelystä. Ja olen edustaja Kiurun kanssa samaa mieltä siitä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto tekee erittäin tärkeää ja ansiokasta työtä, ja se tulee esille myöskin tässä kertomuksessa.

Minä otan tässä puheenvuorossa kantaa kahteen tarkastusvaliokunnan mietinnössään esiin nostamaan seikkaan: ensinnäkin työllisyyden edistämiseen ja toiseksi Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamien tilintarkastusten perusteella annettuihin huomautuksiin.

Ensinnäkin muutama sana työllisyyden edistämisestä. Valiokunta on ottanut kantaa asiaan myös aiemmissa mietinnöissään ja todennut tarkastusviraston tavoin, että työllisyyden hoidossa tarvitaan täsmällistä tietoa vaikuttavista keinoista. Tutkimusta asiasta on jonkin verran mutta ei suinkaan riittävästi. Valiokunta toteaaakin, että työllisyyspolitiikassa tulee parantaa tietopohjaa ja varmistaa, että politiikkatoimet toteutetaan niin, että niiden vaikutusten arviointi on jälkikäteen mahdollista. Lisäksi on muistettava, että politiikkatoimien suunnittelussa tulisi hyödyntää tutkittua tietoa aina silloin, kun sitä on käytettävissä. Toisin sanoen entistä systemaattisemmin on pyrittävä kohti tutkimusnäyttöön perustuvaa päätöksentekoa. Tarkastusvaliokunta haluaa edesauttaa tutkimustiedon saamista tässä tärkeässä asiassa ja on tänä keväänä päättänyt teettää tutkimuksen aiheesta ”Aktiivisen työvoimapolitiikan kustannusvaikuttavuus”.

Toki on tärkeää muistaa, että työllisyyspalveluilla voi olla muitakin tavoitteita kuin suora työllistyminen. Kaikkien työnhakija-asiakkaiden kohdalla nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei välttämättä ole realistinen tavoite, ja siksi työllisyysvaikutusten arvioinnissa tuleekin huomioida myös yksilö. Tilapäinenkin työ voi tukea kokonaishyvintä ja ehkäistä syrjäytymistä. Palvelulla voi olla myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi paremman elämänhallinnan muodossa silloinkin, kun palvelut eivät auta suoraan työllistymään.

Tarkastusvirasto oli tehnyt myös tärkeitä huomioita palvelujen digitalisoinnista ja todennut, että sähköisillä palveluilla ei aina voi korvata henkilökohtaista palvelua työllisyyspalveluissa. Tarkastusviraston tarkastuksessa tuli esimerkiksi ilmi, että keskimääräinen työttömyysjakson kesto pitenee 2–3 viikkoa niillä paikkakunnilla, joilla sijaitsevat TE-toimiston toimipisteet lopetettiin. Omatoiminen ja itsenäinen työnhaku ei onnistu kaikilta akkailta, vaan tarvitaan myös ohjausta, neuvontaa ja rinnalla kulkemista.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana tarkastusvaliokunta on kiinnittänyt huomiota tilintarkastusten perusteella annettuihin huomautuksiin. Tarkastusviraston tarkastuksessa havaittiin puutteita joka neljännen tarkastetun osalta. Erityisen huolestuttavaa on se, että samat kirjanpitoyksiköt saavat toistuvasti huomautuksia. Kahdeksan kirjanpitoyksikköä on saanut vuosittain huomautuksen vähintään viimeisen neljän vuoden ajan. Lisäksi seitsemän kirjanpitoyksikön osalta todettiin talousarvion ja sitä koskevien säännösten vastaisia me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

nettelyjä. Tarkastusvirasto voi näissä tapauksissa antaa kielteisen laillisuuskannanoton, joka voi sisältää yksilöityjä laillisuushuomautuksia, ja näitä huomautuksia tarkastusvirasto on siis joutunut antamaan. Huomautukset koskevat muun muassa sitä, että määräraha on käytetty vääränä varainhoitovuonna tai eri tarkoituksiin kuin mihin se on talousarviossa osoitettu. Huomautuksia annettiin myös valtuuksien käytöstä.

Puhemies! Yhteenvetona täytyy todeta, että jotain ongelmia prosessissa tai johtamisessa täytyy olla, jos samat ongelmat toistuvat vuodesta toiseen eikä palautteesta oteta opiksi. Valiokunta ehdottaakin harkittavaksi ja pohdittavaksi, miten tarkastusvirasto voisi tehostaa vaatimuksiaan, mikäli viraston johdolle asetettu ilmoitusvelvollisuus ei johda asiointilan korjaamiseen tai huomautettavaa löytyy vuosittain erilaisissa asioissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.18 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksesta ja tarkastusvaliokunnan mietinnöstä nousee keskeisimmin esille muutama huomio.

Vuodelta 2019 virasto antoi 65 tilintarkastuskertomusta, joista neljännes ei saanut puhtaita papereita. Puutteita havaittiin tilinpäätöksissä tai taloudenhoidon menettelyssä. Tämä on merkittävä ja hälyttävä asia. Kaikista huolestuttavinta on se, että vuodesta toiseen samat virastot saavat huomautuksia toiminnastaan: ulkoministeriö, Maahanmuuttovirasto, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Valtion tieto- ja viestintätekniikka-keskus Valtori, opetus- ja kulttuuriministeriö, Väylävirasto, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Ely-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintakeskus.

Olisi todella syytä perata nämä virastot läpikotaisin ja selvittää, mikä toiminnassa ja taloudessa tökkii. Keskustelemme kuitenkin veronmaksajilta kerätyistä varoista, eikä niitä sovi käyttää vuodesta toiseen miten tahansa. Järeimmillään tarkastusvirasto voi vaatia tarkastettavien virastojen ja organisaatioiden johdolta listaa toimenpiteistä, joihin on ryhdytty asiantilan korjaamiseksi. Tämä ei ole riittävää, kun vuodesta toiseen ongelmat toistuvat.

Seitsemässä tarkastetussa yksikössä todettiin puolestaan talousarvion ja sitä koskevien säännösten vastaisia menettelyjä. Määrärahoja on siis käytetty väärin, joko vääränä vuonna tai väärin tarkoituksiin. Eniten laillisuushuomautuksia saivat Maahanmuuttovirasto, kaksi kappaletta, ja Opetushallitus, kolme kappaletta. Tarkastusvaliokunnan mietinnössä todetaan, että tällä kertaa useita huomautuksia liittyi myös valtuuksien käyttöön.

Pääosin suomalaiset virastot ja valtiontasoiset organisaatiot toimivat hyvin, mutta kyllä jatkuvat ongelmat taloudenhoidossa ja tilinpäätöksessä tai talousarviossa pysymisessä rapauttavat kansalaisten luottamusta.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti kansalaisten luottamusta on rapauttanut myös Valtiontalouden tarkastusviraston ja etenkin sen pääjohtajan Tytti Yli-Viikarin toimet. Kun suomalainen miettii paniikissa, että onhan nyt kaikki verot maksettu ja miten ilmoitan verotajalle tästä tai tuosta tulosta, edusta tai vähennyksestä, valtionjohto ja pääjohtajat sikailevat eduilla ja tekevät kuluja, jotka eivät ole mitenkään perusteltuja. Viimeisimpänä Ilta-Sanomien uutisoi VTV:n massiivisista konsulttipalveluista, joihin on palanut...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisa edustaja Simula, käsittelemme Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta vuodelta 2020, keskitytään siihen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

Kyllä, tämä liittyy oleellisesti tähän asiaan. — ...yli toista miljoonaa euroa vuosina 2018—2020. Valtiontalouden tarkastusvirasto, jonka tärkeimpänä tehtävänä pidetään yleisesti tarkastustoimintaa, on käyttänyt rahaa viestintäsparraukseen, visuaalisen ilmeen kehittämiseen [Puhemies: Edustaja!] projektien hallintaan kansainvälisessä ja monikulttuurisessa ympäristössä ja hankkinut henkilökohtaista valmennusta eli coaching-palveluita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, pyydän keskittymään Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukseen vuodelta 2020, ei muihin asioihin.

Kyllä. — Arvoisa puhemies! Kun maan tapa sotii kansalaisten oikeustajua vastaan, on erityisen tärkeää huolehtia, että sopimattomat toimintatavat kitketään mitä pikimmiten. Kuten viimeaikaiset keskustelut ja uutisointi ovat osoittaneet, kohtuuttomia etuuksia ja rahan tuhlaailua on harrastettu myös pääministerin tasolla asti. Mitä kaikkea muuta sopimattomalla julkisten varojen väärinkäyttöä Suomesta löytyykään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

19.22 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta on mietinnössään aiheellisesti ja täysin odotetusti kiinnittänyt huomiota erityisesti työllisyyden edistämisen teemaan, onhan se ollut kaikkien viimeisimpien hallitusten keskeisimpiä tavoitteita. Marinin hallituksen 75 prosentin työllisyysastetavoite ei tule onnistumaan, sillä valtaosa uusista työpaikoista on tilapäisiä tai osa-aikaisia vain muutaman viikkotunnin tehtäviä, jolloin niiden merkitys verotulojen lisääjänä ja julkisen talouden vahvistajana on vaatimaton. Hallitusohjelma lepää kuitenkin juuri tuon 75 prosentin työllisyyden varassa. Myös valtiovarainministeriön arvion mukaan heikentäviä työllisyystoimia on enemmän, ja näitä esityksiä tähän lapataan tänne eduskunnan isoon saliin oikein urakalla.

Vuosikertomus puhuu lisäksi karua totuutta työvoimapalveluiden toimimattomuudesta. Vaikka TE-palveluissa on viime vuosina tehty useita eri uudistuksia ja kokeiluja, ei tavoitteita asiakastytytyvyyden nostosta eikä palveluiden toimivuudesta ja tehokkuudesta ole saavutettu. Tilanne ei ainakaan ole parantunut koronaviruksen ruuhkauttaessa toimistot ennennäkemättömällä tavalla.

Ja edelliseen puheenvuoroon liittyen täytyy sanoa, että nämä tapaukset ovat todennäköisesti vain jäävuoren huippu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

19.23 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä jälleen käsitellään Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomusta eduskunnalle. Niin kauan kuin olen tässä talossa ollut, meille on tosiaan tuotu tämä tarkastusviraston vuosikertomus, ja tässä on aivan sama juttu kuin mikä on Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja oikeusasiamiehen vastaavanlaisessa kertomuksessa, mikä meille tuodaan: pyydän kiinnittämään huomiota, että näissä on paljon sellaista tietoa, joka jää monesti huomioimatta ja joka auttaisi meitä, jos se huomioitaisiin siinä meidän toiminnassamme ja seuraavissa päätöksissä ja valiokunnissa. Eli nämä kannattaisi kyllä tarkkaan lukea. Monta kertaa käy niin, että me otetaan tämä vastaan mutta me ei paneuduta niinkään siihen sisältöön. Esimerkiksi kun ottaa tämän tarkastusviraston vuosikertomuksen, niin tässä ei ole ainoastaan sitä, mitä tämä tarkastusvirasto on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

tehnyt, vaan kuten täällä esimerkiksi otsikkokin kertoo, ”tarkastusvirasto tuottaa tietoa tulevaisuuden tarpeisiin”. Tätä meidän pitäisi osata hyödyntää.

Täällä esimerkiksi edustaja Mäkisalo-Ropponen käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron, samoin täällä on käyttänyt edustaja Kiuru ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Alanko-Kahiluoto. He toivat esille sitä faktoihin perustuvaa päätöksentekoa, mikä täällä ilmenee, ja sitten myöskin sitä, että kun täällä on jo aikaisemmin ollut sellaisia virastoja, jotka ovat saaneet pyyhkeitä omasta toiminnastaan, niin virheitä ei ole korjattu. Ja mielestäni oli erinomaisen hyvä huomio tarkastusvaliokunnalta se, että jos saadaan joitain tuloksia niissä tarkastuksissa, niin sitten pitäisi jotenkin miettiä yhdessä sen organisaation kanssa, miten ne virheet korjataan.

Ihan vaan lyhyesti vielä sanon tästä, että erityinen painopistealuehan tässä on tämä aktiivinen työvoimapolitiikka ja työvoimapalvelut. Ja tämä on muuten erinomaisen hyvä asia, että tämä on nostettu täällä esille, koska kyllä Suomi on aivan sen varassa. Nythän, kun Suomi-neito syö enemmän kuin tienaa, se on täysin kiinni siitä, miten me saadaan työllisyys nostettua. Tässä on tilanne se, että me tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuoltouudistusta, me tarvitaan sotu-uudistusta eli sosiaaliturvauudistusta. Mehän huomattiin jo viime kaudella, kun valmisteltiin tätä sotu-uudistusta, että meidän ongelma on se, että palvelut ja etuisuudet eivät kohtaa, ne annetaan vähän niin kuin eri putiikista, ja ne eivät kohtaa toisiansa, varsinkaan siinä ihmisessä, joka sitä apua tarvitsee. Ja muun muassa tämä nousee täältä esille, miten tärkeitä aktiivinen työvoimapolitiikka ja työvoimapalvelut ovat, ja kun tähän saadaan sitten se sotu-uudistus, niin siitä se synergia sitten vasta parhaiten tulee. Mielestäni on hyvä, että tähän paneudutaan oikein kunnolla, ja hyvä, että valiokuntakin käy tämän läpi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Satonen, olkaa hyvä.

19.26 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tähän työllisyyden edistämiseen halusin myös itse ottaa kantaa. On toki hyvä, että tarkastusvaliokunta tätä asiaa selvittää ja tutkii, mutta hiukan kyllä siinä mielessä tämä asia mietityttää, että tätä on nyt veivattu aika monta kertaa. Nyt taitaa olla kolmas kuntakokeilu menossa, kun ollaan tätä työllisyyden hoitoa siirtämässä kunnille, ja nyt on sitten tulossa myös tämän pohjoismaisen työnhaun malli. Näitä molempia kannatan, mutta ihmettelen kyllä vähän sitä, että kun meillä on niin paljon jo olemassa paitsi tutkimustietoa myös ihan konkreettista datatietoa siitä, että kun esimerkiksi Tanska ja Ruotsi ovat uudistaneet työmarkkinoitaan, niin miten se on vaikuttanut työllisyysasteeseen, miten se on vaikuttanut pitkäaikaistyöttömien määrään — ne uudistukset ovat olleet erittäin positiivisia kokonaisuudessaan — niin eikö voida tätä kansainvälistä tutkimustietoa tai sitä, mikä näistä maista löytyy, huomioida. En usko, että ihmisen käyttäytyminen on kauheasti erilaista Suomessa kuin mitä se on Ruotsissa tai Tanskassa, jos järjestelmäkin on aika lailla samantyyppinen ja meihin rinnastettava. Täytyy sanoa, että toivoisin, että kun tätä asiaa selvitetään, niin katsottaisiin myös niitä kiistattomia faktoja, mitä näissä maissa on saatu aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen vielä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2021 vp

19.28 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Halusin kiittää itse asiassa edustaja Risikkoa tästä hänen käyttämästään puheenvuorosta, tai ainakin osaan siitä kiinnitin ilolla huomiota. Olen itse tuolla tarkastusvaliokunnassa varapuheenjohtajana ja tulevaisuusvaliokunnassa sitten jäsenenä, ja kun näissä kahdessa valiokunnassa työskentelemisen intensiivisesti, niin minä olen kyllä tullut siihen tulokseen, että nämä kaksi valiokuntaa tekevät todella tärkeää työtä eduskunnassa koko tämän maan hyväksi ja näiden kahden valiokunnan työn tuloksia pitäisi hyödyntää paremmin päätöksenteossa. Minulle on itselleni avautunut se näkökulma, että meidän pitäisi pyrkiä ennakoinnin ja riskienhallinnan kautta suunnittelemaan toimintaa tutkimusnäyttöön perustuen paljon paremmin kuin tällä hetkellä tehdään, ja sen jälkeen arvioimaan tehtyjä päätöksiä ja niiden vaikuttavuutta. Sillä tavalla me saataisiin tätä yhteiskuntaa kehitettyä kenties systemaattisemmin kuin mitä tällä hetkellä tapahtuu.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 19/2020 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.